

ROLUL BIBLIOTECILOR PUBLICE ÎN COMUNITATE

STUDIU CALITATIV

CUPRINS

ROLUL BIBLIOTECII ÎN COMUNITATE.....	3
SITUAȚIA ACTUALĂ A BIBLIOTECILOR.....	4
ROLUL BIBLIOTECARULUI.....	7
RELAȚIA BIBLIOTECAR-APL.....	8
PROBLEME ÎN DEZVOLTAREA BIBLIOTECII.....	11
ACTIVITĂȚI ȘI SERVICII.....	12
MODERNIZAREA BIBLIOTECII PUBLICE.....	14
VIITORUL BIBLIOTECII.....	15

ASPECTE METODOLOGICE

Studiul calitativ al rolului bibliotecilor publice în cadrul comunităților a fost realizat de către Serviciul Independent de Sociologie și Informații OPINIA, la solicitarea Programului Novateca și finanțat de către Fundația Bill și Melinda Gates.

Scopul studiului a fost de a identifica percepția rolului și a necesităților bibliotecilor publice din perspectiva bibliotecarilor, autorităților publice locale din localitățile selectate și a membrilor comunității.

Grupurile țintă:

1. Primarii;
2. Consilierii locali;
3. Membri adulți ai comunității (30-60 ani) care au vizitat biblioteca cel puțin o dată în ultimii 2 ani;
4. Bibliotecari¹.

Metodele/tehnicele de cercetare utilizate: focus-grup și interviu individual aprofundat

Recrutarea participanților a fost efectuată prin următoarele metode:

1. Primarii și consilierii au fost invitați să participe la studiu prin intermediul unei scrisori oficiale din partea companiei de cercetare
2. Bibliotecarii au fost invitați să participe prin intermediul discuțiilor telefonice directe cu reprezentanții companiei de cercetare
3. Membrii ai comunității au fost recrutați de către reprezentanții locali ai ISIS OPINIA, în baza unui chestionar, criteriile de recrutare fiind gen, vârstă, nivelele de educație.

În cadrul studiului au fost cercetate 6 localități, 5 localități rurale și 1 localitate urbană din toate regiunile a țării (Nord, Centru, Sud)

Perioada de colectare a datelor: 15 Octombrie – 2 Noiembrie, 2015

Pentru a asigura obiectivitatea informației obținute, compania de cercetare nu a informat participanții cu privire la solicitantul studiului.

¹ Pentru a asigura anonimatul participanților la studiu, pentru distingerea citatelor aduse, vor fi utilizate codurile speciale, în care primele 2 simboluri vor descifra metoda/tehnica utilizată (II – Interviul Individual, FG – focus-grup), urmat de un simbol care va evidenția grupul țintă (P – primar, C – consilieri, L – locuitorii/membrii comunității, B – bibliotecar). În cazul focus-grupurilor, codurile vor conține și simboluri care vor codifica numărul participantului (P1 etc.).

ROLUL BIBLIOTECII ÎN COMUNITATE

Biblioteca este definită, atât de către membrii comunităților, cât și de reprezentanții APL, drept un centru cultural și informațional, al cărui scop este păstrarea și promovarea tradițiilor. Ea este percepută ca un loc în care se acumulează cunoștințele și se furnizează informația necesară cetățenilor, în special prin împrumut de carte sau materiale tipărite.

„Biblioteca e casa cărților. E un spațiu care dispune de o sală de lectură, unde fiecare poate primi informația de care are nevoie.” (FGL5P6)

“Biblioteca reprezintă un izvor de cunoștințe. Este locul unde pot merge să citesc în liniște o carte sau să găsesc informația de care am nevoie.” (IIP3)

“Biblioteca este un loc unde sunt acumulate cărți despre cultură, istorie, politică și multe alte lucruri.” (IIP6)

“Biblioteca este un loc unde sătenii noștri, în special copiii își îmbogățesc cunoștințele, mai ales prin citire.” (FGC1P1)

Maria- un loc unde se iau cunoștințe, este informație și se citește, se acumulează cunoștință.(FGL3P3)

Unii primari consideră că dezvoltarea noilor tehnologii informaționale a diminuat interesul oamenilor față de lectură și, implicit, de biblioteci. Ei susțin că internetul a substituit necesitatea cărților pe suport de hârtie, refuzând să înțeleagă că una din atribuțiile bibliotecii este și promovarea informației digitale.

De asemenea, unii reprezentanți ai administrației publice locale accentuează rolul bibliotecii în educarea membrilor comunității, prin asigurarea împrumutului de carte și consideră că orice alte servicii și activități, fac parte din competența altor instituții sau departamente ale Ministerului Culturii.

„Din păcate, o dată cu dezvoltarea domeniului IT, oamenii au încetat să citească cărți. O dată cu apariția calculatoarelor, rolul bibliotecilor (ca domeniu de lectură) a scăzut semnificativ. Bibliotecile trebuie să găsească calea cea mai corectă pentru a promova din nou lectura cărților.” (IIP3)

“Misiune bibliotecii, în primul rând, este de a avea literatura necesară și a atrage cetățenii. În ultimii ani, majoritatea populației se informează prin intermediul internetului și merg mai rar la bibliotecă.” (IIP6).

Majoritatea absolută a membrilor comunității, pe lângă faptul că apreciază funcțiile tradiționale ale bibliotecii, sunt conștienți de importanța tehnologiilor informaționale și manifestă un interes deosebit față de calculator. Ei consideră utilă prestarea unor astfel de servicii și invocă faptul că anume biblioteca trebuie să le ofere instruire în utilizarea calculatorului.

“Ar fi bine ca în cadrul bibliotecii să fie organizate cursuri de IT, ca să învățăm programele Word și Excel.” (FGL1P3).

“Calculatoarele sunt utile pentru copii, ei le folosesc pentru a găsi informație și a face diferite proiecte pentru școală.” (FGC4P7).

„Biblioteca poate contribui la dezvoltarea comunității prin instruirea integrală a unor programe la calculator.” (FGL6P3)

În viziunea reprezentanților autorităților publice, rolul primordial al bibliotecii constă în oferirea unui suport informativ și susținerea procesului educațional. Deși membrii comunităților susțin acest punct de vedere, ei lărgesc spectrul de sarcini și afirmă că o bibliotecă trebuie să dezvolte noi activități și manifestații pentru diverse grupuri de interes (copii, populație adultă, persoane în etate, persoane cu dizabilități, femei însărcinate, șomeri etc.)

“Ar fi binevenită organizarea unor întruniri cu oameni de vază, conferințe cu personalități care își iubesc profesia, cum ar fi agricultori, medici, profesori, bibliotecari, etc., ca tinerii să poată primi o pregătire profesională. De asemenea, pot fi organizate șezători, unde participanții să croșeteze sau să împletească sau o tabără de vară pentru copiii din familiile social vulnerabile” (FGL1P2).

“Ar fi bine să fie organizate lecții publice în cadrul bibliotecii; bibliotecarii să inițieze unele instruirii, seminare, mese rotunde și să ne invite pentru a ne consulta împreună ce lecturi putem alege.” (FGL3P1).

Bibliotecarii din localitățile cercetate, valorifică rolul bibliotecii în dependență de fondul de carte disponibil, considerând că acesta este principalul indicator al activității de bibliotecă.

„Rolul bibliotecii publice este cultivarea educației și promovarea lecturii în localitate.” (IIP2)

„Cei care nu sunt abonați la ziare, vin la bibliotecă ca să le citească. Biblioteca în satul nostru este un centru informațional.” (IIB4)

“Biblioteca face viața oamenilor mai ușoară. Mulți dintre ei vin la bibliotecă pentru a citi o carte.” (IIB1)

APL consideră că biblioteca influențează pozitiv comportamentul vizitatorilor și remarcă rolul comunitar al instituției. Totodată, majoritatea reprezentanților APL consideră că biblioteca este în special vizitată de către copii, pensionari sau persoane cu venituri scăzute:

„Beneficiarii bibliotecii sunt în mare parte copiii. Din păcate maturii merg mai puțini la bibliotecă.” (IIP3)

“Pensionarii și copiii sunt cei care frecventează biblioteca mai des, întrucât au mai mult timp liber. (FGC3P3)

„Biblioteca este importantă în mod special pentru copii, care vin aici să se pregătească pentru școală și stau în rând.” (IIP5)

De asemenea, unii reprezentanți ai APL menționează faptul că bibliotecile sunt vizitate și de către minoritățile etnice, ceea ce deschide perspective de accentuare a rolului bibliotecii în lucru cu aceste categorii de persoane.

“La moment, încercăm împreună cu lucrătorii bibliotecii să implicăm locatarii din diferite grupuri sociale, de diferite etnii în manifestațiile pe care le facem, să livrăm informație copiilor de la școală și să-i învățăm să citească mai mult.” (IIP1)

“Țigani, care constituie 30% din populație, pot lipsi de la școală, dar vin la bibliotecă.” (IIP4).

SITUAȚIA ACTUALĂ A BIBLIOTECILOR

Autoritățile publice locale califică situația bibliotecilor din țară drept una descurajantă. Acest fapt, în opinia lor, se datorează crizei economice și lipsei de atenție din partea administrației de stat. Membrii

comunităților sunt de aceeași părere și explică această situație prin lipsa resurselor financiare și salariile mici ale angajaților instituției. În opinia lor, cele mai grave probleme le întâmpină bibliotecile din localitățile rurale.

„Situația bibliotecii depinde în mare parte de situația care persistă la nivel de Guvern și multe alte instituții. Acum sunt probleme în țară, respectiv și la biblioteci situația nu este cea mai bună” (IIP6)

“Practic este o situație deplorabilă. Dacă în oraș bibliotecile sunt relativ amenajate, la sate e mai complicat. La noi este necesar de schimbat ușile. Un minus important sunt resursele financiare.” (IIP4)

“Eu cred că un rol important îl joacă și salariul. Dacă bibliotecara ar avea un salariu mai mare, poate ea ar fi și mai activă.” (FGL3P4)

„Un bibliotecar nu are nici condiții și nici salarii ca lumea. Poate unii bibliotecari nu pot să se angajeze în altă parte la lucru și stau de nevoie că au copii și trebuie să-i întrețină.” (FGL6P2)

Atât membrii comunității, cât și reprezentanți ai APL au menționat rolul benefic al proiectelor implementate în unele biblioteci. În acest context a fost menționat și programul Novateca, datorită căruia în opinia participanților la studiu bibliotecile au beneficiat de calculatoare conectate la internet, instruiți etc. Mai mulți participanți la studiu au afirmat că datorită acestui program bibliotecile au posibilitatea de a realiza noi activități și atrage noi vizitatori.

“E bine că Novateca ne-a dotat sala cu calculatoare. Dar cel mai mult mă bucur pentru copiii care nu au calculatoare și stau câte 3-4 la un calculator, mai ales când au multă informație de găsit. Vin mai mulți dintr-o clasă și stau împreună la un calculator, iar bibliotecara îi ajută să găsească informație.” (FGL1P2)

„După ce au fost instalate calculatoare, vizitatorii vin mai des la bibliotecă, pentru a cauta informație suplimentară. Astfel, putem atrage și minoritățile locale la bibliotecă, îi mai implicăm în diferite activități.” (IIP4)

În același timp, unii consilieri locali susțin că numărul de vizitatori ai bibliotecii ar fi, de fapt, în scădere. În opinia lor, această scădere este cauza lipsei unei interacțiuni cu instituțiile din comunitate (în special cu școala), dezinteresului față de lectură a populației, lipsa de inițiativă a bibliotecarilor în planul promovării bibliotecii. Consilierii dau de înțeles că bibliotecarul ar putea lărgi spectrul de servicii și activități, fapt ce ar atrage mai mulți vizitatori și ar satisface necesitățile comunității. Majoritatea ideilor de perfecționare a activității bibliotecii menționate de către consilieri, s-au referit la modernizarea spațiilor, diversificarea activităților și lansarea de noi servicii.

“Într-adevăr, biblioteca are rolul său în societate. Ar fi bine să conlucreze cu școala, să fie cerințe din partea școlii de a vizita biblioteca. Eu cunosc foarte puțini copii care vizitează biblioteca benevol.” (FGC6P1)

“O bibliotecă trebuie să fie atractivă. Dacă copiii s-au saturat de citit, ei pot desena sau confecționa niște obiecte, după care ar putea să le vândă la târgul de caritate. Aceasta ar fi o ocupație, o motivație pentru ei și ar dezvolta totodată spiritul antreprenorial.” (FGC4P6)

„Să existe un loc în bibliotecă unde copiii să poată servi un ceai, atunci când vin de la școală. De asemenea, biblioteca ar putea fi dotată cu aparate de forță.” (FGC1P4)

“Biblioteca ar trebui să organizeze activități pentru diferite categorii de oameni, în dependență de interesul lor. De exemplu, cei interesați de plante medicinale se pot aduna și discuta subiectul respectiv. De asemenea, se pot organiza ungherașe tematice. La internat, spre exemplu, se brodează și se croșetează. Ar fi bine de organizat un cerc sau chiar o expoziție a obiectelor confecționate. Elevii ar putea vinde lucrările lor, iar din banii acumulați ar putea ajuta un alt elev sau organiza o altă activitate.” (FGC3P2)

“Mi-aș dori ca în cadrul bibliotecii să fie organizate cercuri pentru elevi, unde aceștia să facă jocuri de puzzle și astfel, să-și dezvolte gândirea, memoria. La bibliotecă pot veni nu doar cei care citesc.” (FGC4P2)

„Biblioteca trebuie să fie un centru de informare pentru populația din sat... Ea trebuie să devină un centru de creație, discuții și informare, care ar atrage diverse categorii de utilizatori, cum ar fi proprietarii de pământ. În cadrul bibliotecii, ar trebui să se petreacă diferite lecții publice Tot aici, ar putea fi organizate întâlniri cu poeți și scriitori, astfel încât biblioteca să fie vizitată de câți mai mulți utilizatori.” (FGC5P7)

ALIONA Formarea activităților cultural artistice, o însușire a unei programe de calculator cap coada. Sau întrunirea unor mese rotunde cu diferite tematici, de exemplu au venit gospodinele din sat cu diferite feluri de mâncare și au povestit care și cum a pregătit anumite mâncăruri, bucate. (FGC1P3)

Din interviurile realizate s-a observat că bibliotecarii locali, chiar și în condițiile unei activități modeste, își exprimă satisfacția vizavi de activitățile realizate și numărul de vizitatori ai bibliotecii. În același timp primarii sunt preocupați, în primul rând, de infrastructura bibliotecii, menționând problemele de încălzire, insuficiența de spații, reparația spațiilor, amenajarea blocurilor sanitare etc. Membrii comunității și bibliotecarii de asemenea sunt preocupați de condițiile existente, menționând lipsa apei potabile și a unui grup sanitar. Ei invocă și alte aspecte, cum ar fi insuficiența spațiului, lipsa unei săli de lectură sau impracticabilitatea acesteia pe timp de iarnă (întrucât nu are încălzire), un fond de carte extrem de redus, mobilier inadecvat și un număr insuficient de computere.

“Baza materială a bibliotecii este încă foarte slabă. Biblioteca se află în încăperea Casei de Cultură. Ar fi bine, desigur, ca aceasta să dispună de propriul sediu și să fie dotată cu tot necesarul.” (IIP1)

“Ar fi bine ca biblioteca să aibă mai mulți vizitatori, însă acest lucru necesită o construcție nouă.” (IIP6).

„22 de ani am lucrat în frig. Un sistem de încălzire ar fi binevenit.”(IIB1)

“O bibliotecă trebuie să aibă apă potabilă, grup sanitar.” (FGL3P1).

“Iarna e frig, când vin copii îmbrăcați zgribuliți și nu reușesc să însușească informație când este frig. Ar fi nevoie de o încălzire autonomă performantă mai bună mai puternică clădire este înaltă și necesită căldură mai ales pe timp de iarnă (FGL1P5)

Pe lângă condițiile din bibliotecă, membrii comunității s-au arătat preocupați de faptul că fondul de carte existent la bibliotecă nu este actual și nu satisface necesitățile lor, acesta în opinia lor, constituind principala valoare a bibliotecii publice. Deși bibliotecarii au menționat caracterul benefic al reînnoirii permanente a fondului de carte, ei sa-u declarat mulțumiți de fondul de carte existent în bibliotecă, doar unii din ei menționând insuficiența sau lipsa totală a edițiilor periodice.

În pofida faptului că membrii comunității și bibliotecarii optează pentru actualizarea cât mai frecventă a literaturii artistice și celei de specialitate, primarii susțin că nu dispun de suficiente resurse financiare în buget și revendică asistența Direcției raionale pentru Cultură și a Ministerului de profil. Aceste instituții, în opinia lor, nu se dovedesc a fi suficient de receptive.

“Fondul de carte trebuie completat în fiecare an, deoarece tot timpul apar poeți și scriitori mai moderni.” (FGL1P2).

“În bibliotecă este toată informația de care are nevoie comunitatea. Avem cărți pentru diferite specialități, precum agricultori și cei care se ocupă cu creșterea păsărilor, animalelor.” (IIB5).

“Noi monitorizăm actualizarea bibliotecilor cu noi cărți, în măsura posibilităților. Deciziile sunt aprobate de consiliu și noi contribuim cu tot necesarul care este solicitat de bibliotecară.” (IIP2).

Deși respondenții conștientizează necesitatea implicării comunității în soluționarea problemelor bibliotecii, fiecare din ei consideră că responsabilitatea pentru activitatea instituției revine autorităților publice locale și angajaților bibliotecii.

ROLUL BIBLIOTECARULUI

În opinia majorității bibliotecarilor din localitățile vizate de studiu, principalul indicator care evaluează condiția bibliotecii este fondul de carte. Preocuparea de bază a bibliotecarului este centrată pe oferirea cărților și insuficiența literaturii și a periodicelor.

Pe lângă împrumutul de carte, participanții la studiu au menționat contribuție a bibliotecarului la dezvoltarea comunității constă în asigurarea unui nivel de cultură înalt pentru elevi. Bibliotecarii își asumă responsabilitatea în procesul de instruire a copiilor din comunitate, fapt ce este apreciat pozitiv de membrii comunității. În același timp, unii localnici consideră că bibliotecarii nu contribuie la sporirea numărului de vizitatori ai bibliotecii și contestă un comportament nepăsător. Acesta se manifestă prin lipsa de interes pentru propria muncă și eforturi insuficiente pentru a face față cerințelor localnicilor. Membrii comunității solicită mai multe activități pe grupuri de interese și manifestații publice.

“Bibliotecara deși este competentă și ne ajută cu diverse întrebări nu știe cum să atragă lumea la bibliotecă.” (FGL3P4)

SILVIA: Ceva idei despre ce lecturi am vrea să citim sau cum să atragem lumea, cetățenii, ca un focus-grup cu cetățenii să vorbim, să vedem, ca un grup de lucru ca să vedem cum putem noi să atragem oamenii la bibliotecă, să vină să citească lecturile din bibliotecă (FGC3P1)

“Bibliotecara nu atrage atenție vizitatorilor bibliotecii și nu îi ajută să găsească informația dorită.” (FGL6P4).

“Ca să vină mai mulți oameni [la bibliotecă], pot fi organizate activități pentru tineri, legate de educație, cultură, pentru cei în vârstă – activități legate de sănătate.” (FGL3P8).

Cu toate acestea, bibliotecarii tind să își asume rolul de „ambasador cultural” și afirmă că își îndeplinesc cu brio atribuțiile chiar și în pofida salariilor mici și finanțare insuficientă. Bibliotecarii afirmă că își fac meseria din datoria morală pe care o au față de membrii comunității, menționând totodată că instituția

este promovată prin contribuția personală a angajaților bibliotecii, care promovează lectura în comunitate.

“Cea mai mare provocare este salariul mic și condițiile de muncă nefavorabile. Deși îndeplinim activități similare cu cele ale profesorilor, salariile noastre nu se măresc.” (IIB6).

Mai am un an pînă la pensie și dacă nu o să ne mărească termenul de vîrstă o să mai lasăm să lucreze și astia tineri. Da cred că astia tineri nu or să vrea să lucreze la bibliotecă cu așa salariu cu 100 euro pe lună nu o să lucreze nimeni (IIB3)

Bibliotecarii au un salariu mizer, cred că rămînem în aceste funcții pentru că iubim ce facem (IIB1)

Reprezentanții APL de asemenea, consideră că rolul bibliotecarului este unul sporit, ei fiind responsabili de gestionarea fondului de carte, oferirea referințelor populației, organizarea unor activități. În opinia lor, bibliotecarul ar trebui să dea dovadă de competență profesională, creativitate, cunoștințe enciclopedice, competențe didactice, abilități de psiholog, capacități administrative și de comunicare.

“Bibliotecarul trebuie să citească foarte mult, să cunoască toate cărțile din bibliotecă. El trebuie să se informeze din diverse surse, pentru ca ulterior să ajute membrii comunității să găsească informația dorită.” (FGC5P6).

“Să studieze literatura cit de cit care o are, dacă din an în an se mărește fondul de carte e imposibil să le citești pe toate, adică nu se reușește. Trebuie să știe locul cărții în bibliotecă să știe să comunice cu copii cu persoane în vîrstă fiecare cu caracterul lui.” (FGC1P4)

În același timp, s-a menționat că pînă și în condițiile unor prestații modeste ale bibliotecarului, ei nu pot cere mai mult din cauza salarizării scăzute a lucrătorilor de bibliotecă.

„Totul depinde de bani, orice bugetar își face lucru în măsura remunerării. Bibliotecara are ore de lucru și după aceasta nu mai merge prin sat.” (FGC3P1)

„Orice om care nu este bine motivat financiar se gîndește la problemele personale. În primul rînd trebuie mărit salariul bibliotecarului. Când omul este îndestulat cu de toate – el poate să activeze. La noi e greu când capul îți este plin cu probleme care urmează să le rezolvi. (FGC4P5)

“Pentru că bibliotecarul să-și exercite funcțiile, e necesar de mărit salariile acestora.” (FGC6P2)

În opinia membrilor comunităților, modernizarea aspectului bibliotecii și îmbunătățirea condițiilor existente nu este suficient pentru a face bibliotecă atractivă pentru populație. În afară de infrastructură bună, membrii comunității solicită activism din partea bibliotecarului - dezvoltarea unor noi servicii de bibliotecă, organizarea mai multor activități și insistă asupra unor abordări novatorii, mai puțin formale din partea bibliotecarilor.

RELAȚIA BIBLIOTECAR-APL

Autoritățile locale consideră necesară dezvoltarea bibliotecii în vederea realizării unor obiective social-economice, cum ar fi bunăstarea cetățenilor. Bibliotecarii conștientizează propria responsabilitate și

solicită asistență din partea autorităților locale și a administrației raionale. Ei critică dezinteresul manifestat de foștii reprezentanți APL față de bibliotecă și speră să-și creeze o relație durabilă cu administrația locală curentă, ce își exercită funcțiile abia din luna iunie a anului 2015 (aleșii locali în urma scrutinului electoral din 2015).

Toți primarii intervievați se declară satisfăcuți de relația lor cu bibliotecarul și afirmă că aceasta permite implicarea angajaților bibliotecii în viața comunității. Deși relația creată este una bazată pe egalitate, ea are loc doar ocazional, atunci când este necesară implicarea bibliotecilor la evenimentele publice din localitate.

În linii mari, după spusele primarilor intervievați contactele lor cu bibliotecar se referă la:

- Participarea la ședințele săptămânale de planificare (doar 2 primari au menționat că invită bibliotecarii la aceste ședințe)
- Controale din partea primarului a activității bibliotecii
- Adresări episodice ale bibliotecarilor la primari pentru soluționarea unor probleme
- Organizarea unor evenimente festive la nivel comun unitar

Solicitările bibliotecarilor de a primi suport financiar pentru îmbunătățirea (cel puțin) condițiilor de lucru în bibliotecă rămân a fi nesoluționate. Primarii sunt disponibili să aloce doar minimul de resurse financiare, care ar permite asigurarea funcționării bibliotecii. Solicitățile de ordin financiar sunt adresate direct primarului, el fiind cel care decide ulterior alocarea resurselor cerute.

“Când avem nevoie de ceva, apelăm la domnul primar, ne mai alocă rareori unele finanțe.” (IIB2)

“Relația bibliotecar – APL constă, în primul rând, în acordarea suportului financiar. Biblioteca este finanțată de primărie, începând cu alocarea banilor pentru fondul de carte și finisând cu achitarea internetului și a încălzirii bibliotecii. Toate aceste cheltuieli primăria le alocă din bugetul local.” (IIP3)

“Doamna bibliotecară se adresează primăriei cu întrebări legate de necesitatea actualizării fondului de carte sau procurarea mobilierului, iar noi soluționăm aceste probleme, în măsura posibilităților noastre.” (IIP4)

Deși, mai mulți participanți la studiu au menționat că comunicarea cu bibliotecar este mai mult episodică și preponderent de informare, ei nu ar dori să schimbe ceva în relația existentă cu bibliotecarul/biblioteca.

Totuși printre sugestiile de îmbunătățire a unor asemenea contacte s-a menționat că:

- Bibliotecarii trebuie să manifeste mai multă inițiativă, în ce privește solicitarea discuțiilor cu reprezentanții APL
- Întâlnirile primarului cu bibliotecar ar trebui să se bazeze pe discutarea unor probleme sau necesități concrete, pe măsura apariției lor.

Comunicarea bibliotecarului cu membrii consiliului se realizează prin intermediul primarului și se rezumă, în mare parte, la aprobarea devizelor de cheltuieli.

Majoritatea consilierilor locali au menționat că la moment relația dintre bibliotecar și consiliul raional nu există.

„Când are nevoie de ceva, discută cu primarul. La ședințe încă nu a participat. De fapt, am avut doar vreo 3 ședințe.” (FGC1P4)

„Bibliotecarul niciodată nu a apelat la consiliul local.. Ar fi binevenit ca bibliotecarul să vină la ședința consiliului cu un raport.” (FGC2P3)

„La domnul primar se duce, dar la consiliu nu am auzit să vină. Bibliotecara nu știe că trebuie să se adreseze la consiliul local pentru a primi ajutor.” (FGC4P8)

„La moment, nu există o comunicare între consilierii locali și bibliotecă,, deși ar trebui.” (FGC5P6)

Astfel, datorită lipsei de comunicare, duc la următoarele efecte negative:

- Nu se cunosc despre problemele și necesitățile bibliotecii
- Lipsa inițiativei bibliotecarilor este percepută ca dovada lipsei câtorva necesități și astfel determină trecerea cu vedere a acestei instituții
- Nu se ține cont de opinia consilierilor în organizarea unor evenimente sau servicii
- Din cauza lipsei de comunicare consilierii nu cunosc despre activitățile realizate în cadrul bibliotecii și succesele atinse

„Lipsește legătura dintre consiliu și bibliotecă. Din acest motiv, nu cunoaștem nici problemele, nici barierele cu care se confruntă biblioteca.” (FGC3P5)

“Bibliotecara nu cere, iar dacă nu cere înseamnă că nu-i trebuie nimic.” (FGC4P8)

„Dacă bibliotecara ar organiza careva activități, concursuri și ar apela la noi pentru finanțare, noi am aloca niște bani.” (FGC4P7)

“Ne interesează cine vizitează biblioteca, care sunt orele când biblioteca înregistrează cel mai mare număr de vizitatori, câți dintre ei sunt copii, ce activități organizează, câte cărți au fost cumpărate, bugetul bibliotecii și darea de seama din partea bibliotecarei.” (FGC5P1)

Consilierii manifestă interesul față de aspecte legate de numărul vizitatorilor, conținutul fondului de carte sau activitățile sociale inițiate de bibliotecă. Aceștia sunt nemulțumiți de faptul că bibliotecarii se limitează doar la interacțiunea cu reprezentanții primăriei și încurajează bibliotecarul să se adreseze membrilor Consiliului nu doar cu întrebări financiare, ci și în cazul inițierii unor activități cu caracter social. Consilierii locali conștientizează importanța bibliotecii, cu toate că recunosc lipsa de implicare în activitățile acesteia.

“Dacă doamna bibliotecară ar apela la noi, atunci ne-am implica mai mult și am aloca mai mulți bani. Atunci când nimeni nu cere nimic, înseamnă că situația e una convenabilă.” (FGC4P7)

“Problemele bibliotecii trebuie puse în discuție la inițiativa bibliotecarului, el știe mai bine care sunt cele mai grave probleme cu care se confruntă biblioteca. Problemele și propunerile bibliotecii care nu sunt legate de finanțe, bibliotecarii le rezolvă fără acordul Consiliului Local. Biblioteca apelează la consiliu numai în cazul în care rezolvarea problemei necesită o implicare financiară.” (FGC2P5)

Consilierii locali, intervievați în cadrul studiului au pledat pentru necesitatea stabilirii unui cadru clar de comunicare cu bibliotecar, propunând ca Bibliotecarii ar trebui să fie prezenți la ședințele consiliului, cel puțin episodic, să informeze membrii consiliului despre problemele, necesitățile, inițiativele existente și să se consulte cu membrii consiliului privind soluționarea problemelor sau implementarea unor noi servicii.

În pofida disponibilității de colaborare cu bibliotecă reprezentanții APL au menționat că nu au resurse suficiente pentru a asigura dezvoltarea dorită a bibliotecii, evidențiind necesitatea implicării bibliotecii în diverse proiecte.

„Este important să atragem investitori și să participăm la diferite proiecte. Investițiile sunt binevenite și ne-ar ajuta să organizăm lucruri mai grandioase.” (IIP5)

„Bibliotecarul trebuie să fie mai insistent și să caute sponsori, dacă primăria nu poate satisface toate poftel. Dacă vom câștiga un proiect, vom putea rezolva unele probleme. Căutăm pe site granturi.” (IIP4)

„În cazul dat, contez mai mult pe proiectele care vin din afară, din partea unor instituții din țările UE, care ne oferă finanțare.” (IIP1)

„Doar fonduri. Sunt diferite proiecte care acordă ajutor guvernului și pot acorda ajutor nerambursabil bibliotecilor.” (IIP3)

PROBLEME ÎN DEZVOLTAREA BIBLIOTECII

Principalele probleme identificate de toți participanții la studiu țin de infrastructură și finanțarea insuficientă a bibliotecilor. Problemele cel mai frecvent menționate de participanții la studiu au fost: sediu inadecvat care necesită reparații capitale, spațiu puțin, mobilier învechit, probleme cu acoperiș, fond insuficient de carte. Drept urmare lipsesc cărțile, mobilierul, spațiile necesare pentru întruniri publice și activitățile de ordin cultural, sunt necesare reparații capitale, repararea sistemul slab de încălzire și necesitatea încă unui bibliotecar. Lipsa spațiului necesar este completată de o aluzie la condițiile insalubre în care ar fi menținute în prezent sediile bibliotecilor.

„Practic este o situație deplorabilă, dacă în oraș bibliotecile mai sunt amenajate, la sate e mai complicat...un minus sunt sursele financiare.” (IIP4)

„De când activez în calitate de bibliotecar au fost aduse o singură dată cărți, autorul cărora este dl Vasile Spinei, scriitor din Soroca. Un motiv ar fi că la momentul dat nu prea se editează cărți noi.” (IIB4)

„Ne-am dori sala de lectură să fie aparte, sala de calculatoare să fie aparte. Un alt spațiu să fie. Rafturile sunt vechi.” (FGL4P2)

„Aspectele principale ce reprezintă o bibliotecă sunt fondul de cărți, care permite persoanelor să citească literatură suplimentară și să se dezvolte.” (IIP5)

Autoritățile publice locale privesc problemele bibliotecii ca fiind secundare, invocând deficitul de resurse financiare în bugetul local și menționând că primăria suportă toate cheltuielile pentru funcționarea

bibliotecii (servicii comunale, internet etc.) Unii reprezentanți ai APL menționează deschis că la elaborarea bugetului local biblioteca este considerată în ultimul rând.

„Bugetul local pe care-l avem nu este suficient. Biblioteca mereu rămâne pe ultimul plan.” (IIP5)

„Practic întotdeauna când ajungem la finanțarea bibliotecii nu erau bani, iar dacă erau – îi alocam în altă parte, la noi cultura rămâne pe planul doi.” (FGC4P7)

Membrii comunității apreciază rolul bibliotecarului în soluționarea problemelor bibliotecii publice ca fiind unul scăzut, afirmând că acesta nu are nicio influență asupra deciziilor luate la nivel administrativ. În opinia lor, soluționarea tuturor problemelor este pusă pe seama primarilor, care ar trebui să colaboreze în acest sens cu Consiliile locale. Spectrul soluțiilor oferite de APL pentru ameliorarea situației se limitează la căutarea pe Internet a unor programe de finanțare prin intermediul sectorului asociativ sau implicarea instituțiilor autorităților publice locale de nivel raional, cel puțin în ceea ce ține de aspectul financiar-administrativ.

„Eu cred ca secția de cultură raională ar trebui să vina mai des prin sate, ei tot își aduc aportul la amenajarea și contribuția bibliotecilor. Ei ar trebui să activeze în susținerea bibliotecarei și a bibliotecii în general. Dar desigur ca aici un mare rol îl are și primarul împreună cu bibliotecarul.” (FGC5P1)

Bibliotecarii nu sunt gata să inițieze un dialog cu instituțiile societății civile, care ar putea să-i ajute cu surse financiare și idei pentru soluționarea problemelor bibliotecii, aceștia conștientizează, însă doar declarativ, propria responsabilitate și reclamă asistență din partea autorităților locale și administrației raionale.

„Cu ex-primarul am avut relații foarte bune, el avea o atitudine foarte bună față de bibliotecă. Ne-a schimbat ușile, ferestrele, ne-a făcut termoficare. Cred că și acest primar nu ne va refuza nimic. Relațiile trebuie să fie strânse, biblioteca există pentru oameni; și primarul la fel.” (IIB3)

„Parteneri ai bibliotecii noastre, pe lângă primărie, sunt grădinițele, liceele, spitalul raional – îi mai invităm pe cei de la medicina preventivă, școala profesională, colegiul. Dacă sunt careva proiecte, noi nu suntem împotriva” (IIB1)

ACTIVITĂȚI ȘI SERVICII

Membrii comunităților, cercetați în cadrul studiului au declarat că nu cunosc despre eventuale activități desfășurate de biblioteca publică din localitate, ceea ce demonstrează lipsa sau ineficiența comunicării dintre bibliotecile locale și membrii comunităților. Cu toate acestea majoritatea participanților la studiu, s-au declarat deschiși pentru a participa la evenimente sau cursuri și sunt interesați în comunicare în cadrul discuțiilor sau întâlniri tematice, concursuri și grupuri de dezbateri.

„Sunt unele activități pe care le practică biblioteca, dar lumea nu le prea cunoaște. Cetățenii nu sunt informați destul.” (FGL3P6)

„Aș vrea ca la biblioteca mea să se facă cercuri de geografie, istorie și copiilor care sunt activi să li se ofere cărți.” (FGL3P2)

„Dacă la bibliotecă s-ar organiza concursuri, aș participa și eu.” (FGL2P3)

„Aș dori ca pe viitor bibliotecarii să facă niște anunțuri, să fim informați cu lectura nouă care vine în bibliotecă, ca oamenii din comunitate să se informeze și să vină mai des. Să facă așa o modalitate prin care să atragă cetățenii la bibliotecă, să îi intereseze.” (FGL3P5)

„Aș dori să fiu anunțată prin intermediul unor anunțuri, panouri informative și biblioteca să fie mai transparentă.” (FGL6P5)

Membrii comunităților, cercetați în cadrul studiului, au evidențiat necesitatea organizării următoarelor tipuri de activități:

- Manifestații cu caracter public (festivaluri, serate etc.),
- Activități educaționale extra-școlare pentru elevi,
- Cercuri pe interese sau ateliere de artizanat, inclusive pentru maturi,
- Întâlniri cu oameni celebri din comunitate
- Activități ce țin de tradiții naționale(șezători, sărbători etc.)
- atragerea meșterilor populari și organizarea expozițiilor tematice
- Cursuri de utilizare a calculatorului
- Cursuri de limbi străine

„...astăzi este nevoie de organizat alte servicii în lucrul cu publicul. Pentru ca biblioteca să fie vizitată de către săteni, trebuie de utilizat alte metode de atragere a vizitatorilor, nu doar schimbul de cărți. Oamenii și-au pierdut din interesul de a citi cărți.” (IIP3)

„La bibliotecă vreau să fie cercuri unde să se discute teme de viață, teme ce îl interesează și pe un vârstnic. Este de dorit să nu uităm de obiceiurile moldave, de tradițiile noastre. Să fie persoane mai în vârstă care să îi învețe pe acești tineri tradițiile.” (FGL3P8)

„Eu, profesor de educație tehnologică, aș ieși cu o expoziție. Oamenii ar vedea ce mai face școala internat. Aș dori să mă ocup chiar cu copiii din sat.” (FGL3P4)

„Ar fi binevenită organizarea unor întruniri cu oameni de vază, conferințe cu personalități care își iubesc profesia, cum ar fi agricultori, medici, profesori, bibliotecari etc., ca tinerii să poată primi o pregătire profesională; o șezătoare, unde participanții să croșeteze sau să împletească. Ar fi indicată și o tabără de vară pentru copiii din familiile social vulnerabile.” (FGL1P1)

“Să fie organizate niște cursuri, niște manifestări. Aș merge duminică la bibliotecă dacă s-ar presta niște lecții tematice, aș lua și copiii cu mine.” (FGL6P8)

“Dacă vor fi servicii de predare a limbilor străine - voi merge și eu la bibliotecă. De asemenea, ar fi bine ca în cadrul bibliotecii să fie organizate cursuri de IT, ca să învățăm programele Word și Excel.” (FGL1P6)

Ar fi bine dacă în biblioteca s-ar organiza mese rotunde cu diferite tematici, cercuri miini dibace pentru copii (FGL2P1)

“Ar fi bine să se organizeze niște lecții publice în cadrul bibliotecii, bibliotecarii să inițieze unele instruirii, seminare, mese rotunde și să ne invite pentru a ne consulta împreună ce lecturi putem alege.” (FGL3P1)

Membrii comunităților s-au declarat dispuși de a contribui chiar și financiar la realizarea activităților ce le consideră interesante și utile lor. Astfel se observă că în situația în care bibliotecarul va explora necesitățile reale ale membrilor comunității, va promova eficient serviciile create, biblioteca ar putea obține vizitatori noi, atrage resurse financiare și-ar consolida imaginea la nivel local.

MODERNIZAREA BIBLIOTECII PUBLICE

O bibliotecă modernă în viziunea reprezentanților APL este privită din perspectiva îmbunătățirii infrastructurii, dotării bibliotecilor cu tehnică digitală, acces la internet, diversificarea gamei de activități și servicii prestate, fondul înnoit de carte.

“O bibliotecă este locul unde o persoană poate să citească și să se dezvolte. După ce au fost instalate calculatoarele, oamenii vin mai des la bibliotecă, mai caută informație suplimentară în computere, în așa mod putem atrage și minoritățile locale la bibliotecă, îi implicăm în diferite activități ce le avem în teritoriu.” (IIP4)

„Pentru mine, o bibliotecă modernă presupune un spațiu mare, amenajat frumos cu multe calculatoare, cu baze de date online pentru informare, mai multe cărți pentru diferite domenii.” (IIP3)

„Înseamnă un izvor de cunoștințe, cu volumele de cărți necesare pentru a oferi toată informația cititorului, cu fondul de cărți mare, panouri de expoziții. Să fie aprovizionată cu internet, echipament special, la nivelul bibliotecilor contemporane.” (IIP5)

„Promovarea cărților, a scriitorilor... e mai bine să citească tânărul o carte, decât să folosească numai internetul. Aici pot avea loc întâlniri cu scriitorii, manifestațiile locale. Pentru sat, biblioteca trebuie să aibă spațiu, rafturi largi, multe cărți, sală de lectură.” (IIP4)

„O bibliotecă dezvoltată presupune o bibliotecă bine amenajată, cu multe calculatoare.” (IIP2)

„O bibliotecă modernă trebuie să organizeze ședințe, conferințe, să petreacă discuții, alte măsuri pe care am putea să le facem împreună, să aibă o sală specială, asigurată și dotată cu calculatoare.” (IIP1)

„Eu îmi imaginez, în primul rând, o clădire frumoasă, o sală cu cărți reînnoite, să nu fie cărți vechi. Să fie și calculatoare, jocuri, dar totuși, când citești o carte, scrii o scrisoare, comunic, altfel te îmbogățești, decât atunci când petreci timpul la calculator.”(FGC4P6)

„În bibliotecă trebuie să fie curat, comod, cald, aer curat și să fie toată literatura necesară beneficiarilor bibliotecii.” (FGC2P5)

„Cu 2 etaje, cu ferestre mari, largi, să fie multă lumină. Biblioteca trebuie să fie luminoasă și să aibă multe săli. Ar fi bine ca într-un astfel de edificiu să fie și sală de dans, pentru ca atunci când va frecventa dansurile, să intre și pe la biblioteca, și în sala de calculatoare. Ar trebui ca ei să fie grupați într-o încăpere, să aibă edificiul lor, un centru de tineret.” (FGC6P1)

Bibliotecarii, vorbind despre dezvoltarea bibliotecii, se axează pe fond de carte înnoit, abonamente la edițiile periodice, condiții de lucru decente și un salariu motivant pentru angajații bibliotecii. Aceștia se vor gazde a unei instituții în care localnicii să vină cu plăcere, să le fie confortabil și interesant.

În opinia membrilor comunității, biblioteca publică pentru a fi una modernă și atractivă ar fi trebuit să dispună de următoarele: clădire spațioasă dotată cu grup sanitar și apă potabilă; săli de lectură; echipament modern; bibliotecar sociabil, amabil, bine instruit; fond de carte bogat; mobilier confortabil; calculatoare și acces la Internet, sistem electronic de evidență a surselor și cât mai multe activități, să fie organizate cluburi tematice; elaborate tehnici de informare a sătenilor despre evenimentele ce urmează a fi desfășurate în cadrul bibliotecii; servicii de orientare profesională pentru tineri, organizarea unei tabere de odihnă vara, cu implicarea unor profesori, bibliotecar, psiholog cu copiii din familii defavorizate, social-vulnerabile, cu probleme de sănătate, amplasare și grafic de lucru accesibil pentru membrii comunității. În același timp localnicii nu văd o cale de dezvoltare a bibliotecii în condițiile economice actuale ale țării.

VIITORUL BIBLIOTECII

Administrațiile publice locale tratează viitorul bibliotecilor ca secundar în comparație cu alte probleme ale comunităților. Termenul de 2-3 ani le pare acestora insuficient pentru schimbări palpabile în cadrul bibliotecilor. Potențialul de dezvoltare al bibliotecilor este condiționat de sursele financiare de care va dispune fiecare localitate. La moment APL nu dispune de banii necesari pentru reparațiile imobilelor actuale, pentru reutilizarea acestora și completarea fondului de carte.

Toate eforturile administrației locale și ale bibliotecarilor sunt în prezent limitate la menținerea stării de fapt. Printre aspirațiile unor primari se numără majorarea salariului bibliotecarului, angajarea specialiștilor IT și implicarea administrației centrale în susținerea bibliotecilor publice locale și de asemenea mizează pe suportul organizațiilor neguvernamentale și cel al instituțiilor străine.

„În primul rând, în următorii 2 – 3 ani cu siguranță în bibliotecă o să apară sală de lectură, fondul de carte o să fie mai mare pentru că anual se cumpără fond de cărți și el respectiv se mărește, probabil o să apară mai multe calculatoare. Dacă o să facem sală de lectură, se va elibera spațiul din actuala sală pentru calculatoare, astfel o să putem achiziționa calculatoare (fie cu ajutorul unor proiecte, fie din bugetul local).” (IIP3)

„Posibilitățile noastre sunt minime. În următorii ani vrem să schimbăm gardul bibliotecii și ușa.” (IIP4)

“Mult mai performantă, cu mai multe calculatoare și cu mulți vizitatori pentru lectură. Cu părere de rău, nu putem extinde spațiul. Cu timpul să nu rămânem în urmă, să tindem la niveluri înalte și mai frumoase.” (IIP5)

„ Chiar dacă dvs. acum mi-ați da ca însărcinare să facem careva schimbări în biblioteca publică, nu cred că în timpul apropiat vor avea loc careva schimbări pentru că nu dispunem de bani.” (IIP2)

Așteptările bibliotecarilor în perspectiva următorilor 2-3 ani sunt legate, în primul rând, de asigurarea unor condiții de confort minim pentru vizitatori (reparația sălilor, dotarea cu căldură etc.), extinderea fondului de carte și publicații periodice, precum și obținerea mai multor computere. De asemenea se planifică instituirea unui parteneriat cu instituțiile de învățământ din localitate, dar și cu organizațiile neguvernamentale finanțatoare de proiecte de dezvoltare. De asemenea, bibliotecarii își exprimă speranța că în acest termen scurt biblioteca ar putea fi cel puțin reamenajată și reutilată, pentru a putea deveni mai prietenoasă pentru vizitatori.

“Să avem mobilier frumos. Totuși, ochiul se bucură și e mult mai atractiv. Dacă am avea posibilitatea să schimbăm ceva în finanțarea pe care o primim și să avem la dispoziție resurse, am amenaja mai frumos biblioteca, după cum vedem la alte biblioteci publice. Să fie cald, în primul rând. De asemenea, în bibliotecă totdeauna trebuie să lucreze specialiști.” (IIB1)

„Vreau ca biblioteca în următorii 2-3 ani să fie un “furnicar”, să fie vizitată, să fie văzută. Să fie centrul principal de informare. Să fie luminoasă și voluminoasă, încăpătoare. Să vină copii și să aibă unde își lăsa hainele, să nu stea îmbrăcați, încotoșmănați.” (IIB3)

„În următorii 2-3 ani, mi-aș dori să fie mari schimbări. În primul rând este nevoie de reparație, să fim conectați la încălzire autonomă, să nu mai fie rece podeaua. La moment nu avem un așternut bun, iarna este frig. Aș mai dori mobilier nou, rafturi pentru ziare, reviste - totul să fie aranjat pe rafturi aparte. Să aducem sala de lectură în condiții optime, ca beneficiarii să se simtă confortabil în orice anotimp. Este nevoie să schimbăm ușa de afară, clădirea bibliotecii să fie reparată și gardul să fie schimbat. Aș mai vrea un fond mai mare de cărți și informație și mai multe calculatoare. Toate acestea ar fi suficiente pentru o bibliotecă bună, care ar atrage beneficiari. (IIB4)

„Cel mai mult mi-aș dori o sală mai mare pentru bibliotecă, să avem mai mult spațiu. Ar trebui construită o nouă încăpere - mai largă, spațioasă, luminoasă. Ar fi de dorit să mai fie angajat un lucrător, o bibliotecară. Una ar fi responsabilă de calculatoare și internet, iar alta - de deservirea beneficiarilor care vin în sala de lectură. Mi-aș dori un salariu mai mare. Aș dori ca înnoirea fondului de cărți nu doar din bugetul local, dar să ne fie alocați bani și din partea Ministerului Culturii sau Guvern. (IIB5)

“În primul rând avem nevoie de o rampă pentru praguri, pentru că avem și oameni cu dizabilități și dacă am avea rampa, ei ar veni la noi. Vrem și o sală de lectură, o sală spațioasă, unde vom organiza face activități, mese rotunde.” (IIB3)

“Vrem să avem o activitate cât mai largă în teritoriu. Colaborarea și organizarea a cât mai multe evenimente cu gimnaziul și grădinița din localitate. Un obiectiv este organizarea în fiecare an a taberei de vară pentru copii. Vrem să facem cât mai multe proiecte ca să îmbunătățim imaginea bibliotecii.” (IIB5)